

Till:
KoF

Omvärldsorientering biblioteket

Biblioteken i Sverige behåller sin ställning som landets mest besökta kulturinstitution. 91 % av svenskarna tycker att biblioteken är viktiga för att samhället skall fungera. Nu ökar också de virtuella besöken via e-tjänster och webbesök i en aldrig tidigare skådad omfattning. Många besöker biblioteket utan att ens förflytta sig hemifrån. Hundratusen webbesök blev resultatet i Tyresö 2007. Biblioteket webbsida är den mest besökta i kommunen och bara under 2007, startades fyra nya e-tjänster. Samtidigt ökar kraven på större interaktivitet på webbsidorna och ett sedan länge myntat begrepp - Bibliotek 2.0 är ett faktum och en verklighet som alltmer vinner insteg i omvärlden. RFID-tekniken håller på att bli ny standard som informationsbärande element på media och bibliotekskort i Sverige och omvärlden. De nya medieformerna med Mp3-filer, e-böcker och CD-böcker befäster sin ställning och ökar. Samtidigt kommer allt fler rapporter om försämrad läsförståelse bland barn och att allt fler skolor i landets kommuner försummar sina skolbibliotek. De förändringar i omvärlden som påverkar biblioteket mest de närmaste åren kan sammanfattas under följande punkter:

- Självservicen i biblioteket och via webb fortsätter att öka.
- Bibliotek 2.0 ett faktum
- En biblioteksportal på webben för hela Sverige planeras
- RFID-tekniken allt vanligare på landets bibliotek
- De nya medieformerna är här för att stanna
- Läsförståelse och läsning bland barn minskar
- Efterfrågan på barnbiblioteket av program och upplevelser.

Självservicen ökar

Allt fler låntagare lånar och återlämnar sina böcker själva via automater. I takt med att bibliotekens datasystem byggs ut med nya moduler och webbplatsen utvecklas till en stabil plattform för service dygnet runt kommer självservicen successivt att öka ännu mer. E-service via nätet ökar snabbast av allt. Allt fler låntagare förväntar sig att kunna boka resurser via nätet. Att bara med några få knapptryckningar och enkel identifikation kunna få service blir allt vanligare. Trådlös Internetaccess med medhavd dator i biblioteket och på andra platser i samhället är ett uppskattat koncept som ökar. Utskick av reservationsmeddelanden via mail och SMS har blivit en standard. Breddningen av självservicen frigör resurser, förändrar arbetsinnehållet och förbättrar arbetsmiljön för personalen.

Bibliotek 2.0

För närvarande förs det runt om i världen diskussioner inom biblioteksområdet hur biblioteken skall vidareutveckla sin webb. Det handlar i stora drag om att göra bibliotekswebben mer integrerbar och användarvänlig genom att användarna är med och skapar innehållet. Det är också ett socialt verktyg där användare kan träffas och skapa gemenskaper. Det är ett sätt för biblioteken att följa med i den tekniska utvecklingen av webben och ligga i fas med användarnas förväntningar på teknik och service som påverkar våra vanor och sätt att tänka.

Exempel på den nya webbtekniken har satts av Stockholms Stadsbibliotek www.biblioteket.se i februari 2008 och av flera bibliotek i Umeåregionen under portalen www.dinbibliotek.se. Tyresö bibliotek har för avsikt att delta i ett regionalt projektsamarbete med kommuner som har Episerver som webbredskap för att skapa en bättre webbplats där webbsida och katalog är en enda sådan portal.

Samtidigt måste biblioteket och kommunens webb anpassas till VERVAS riktlinjer för 24-timmarswebben. Detta skall vara klart senast 2010. Vägledningen som utarbetats till 24-timmarswebben innehåller riktlinjer för utveckling av webb och e-tjänster i offentlig sektor. Vägledningen ger praktiskt stöd för hur en webbplats skall utformas för att på bästa sätt utgöra en kanal för digital service via nätet.

En webbplats som följer vägledningen för 24-timmarswebben, når fler medborgare och företag och blir enklare och mer effektiv att använda. Genom att följa riktlinjerna säkerställer man att vi jobbar i linje med de krav som finns i offentlig sektor.

Sveriebiblioteket.se

Kulturrådet och Kungliga Biblioteket inleder nu ett samarbete kring Sveriebiblioteket, ett nationellt bibliotekssamarbete för samarbete och utveckling. Syftet är att allmänheten enklare ska få tillgång till Sveriges biblioteksresurser bland annat via Internet.

Ambitionen är en gemensam ingång till folkbibliotek, forskningsbibliotek, specialbibliotek och andra typer av bibliotek som är viktiga för både låntagare och Studerande. Domännamnet är redan inregistrerat <http://www.sveriebiblioteket.se/>

Nya medier här för att stanna

Bokens ställning är fortfarande stark och föredras fortfarande av de flesta låntagarna. Speciellt barn och ungdomar lånar mycket bilderböcker och ungdomsböcker. Hälften av alla lån utgörs av barnlitteratur. De nya medieformerna Mp3, e-böcker och CD-böcker ökar rekordsnabbt bland främst vuxna och ungdomar. Mediejukeboxar dyker upp på allt fler bibliotek i landet och vi har beställt en även till Huvudbiblioteket i år. Talböcker på band för synskadade och andra läshandikappade utmönstras ut av de s.k. DAISY-talböckerna, en CD-bok i speciellt format för speciella spelare. Biblioteket köper numer endast in böcker i dessa format och har införskaffat tolv nya spelare för ändamålet. Magnetburna media på band uttrangeras successivt. Spelare för dessa medieformer finns inte längre att köpa i handeln.

RFID tekniken allt vanligare på landets bibliotek

RFID-tekniken håller på att bli ny standard som informationsbärande element på media och bibliotekskort i Sverige och omvärlden. De gamla streckkodsetiketterna med EAN-kod ersätts av chips i media, på allt fler bibliotek i landet. Detta möjliggör enklare och säkrare registrering av lån och återlämning. Dessutom kan media sökas ut direkt från hyllan med kompletterande teknik. De flesta automater för cirkulation av media som

säljs kan hantera chips och de äldre maskinerna kan ofta byggas om och kompletteras med den nya tekniken. Nu finns dessutom en accepterad standard som används som allt fler åberopar vid upphandling av chips.

Läsförståelse bland barn minskar

Flera undersökningar svenska och internationella visar att svenska barn ägnar mindre tid åt läsning och därigenom har deras läsförståelse minskat. Många pedagoger och föräldrar vänder sig till bibliotek för att få tips och hjälp med att öka barns intresse för läsning. Många bibliotek och länsbibliotek arbetar med att finna alternativa metoder för att kunna bli ännu bättre på att berätta om böcker.

Föräldrar till yngre barn efterfrågar barnbibliotek med program och upplevelser.

De senaste åren har många bibliotek märkt en stark efterfrågan på program för yngre barn och att de programmen snabbt blir fulltecknade. Många barnbibliotek har märkt att det behövs mer än böcker för att kunna konkurrera bland det som erbjuds som upplevelser för yngre barn.

Lars Andersson, Bibliotekschef

08 5782 9411, 070 488 94 11